

Сім питань про додаткову закупівлю робіт і послуг

Закупівля додаткових робіт і послуг передбачає дотримання особливих вимог закупівельного законодавства. Про них ви дізнаєтесь у цій статті.

Відповідно до підпункту 8 пункту 13 **особливостей** здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Уряду від 12.10.2022 № 1178 (далі — Особливості), придбання замовниками товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн, послуг з поточного ремонту, вартість яких становить або перевищує 200 тис. грн, робіт, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн грн, може здійснюватися шляхом укладення договору про закупівлю без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу для закупівлі товару у разі, коли в замовника після укладення договору про закупівлю виникла необхідність у закупівлі додаткових робіт чи послуг, пов'язаних з предметом закупівлі основного договору, в того самого виконавця робіт / надавача послуг.

Можливість і умови виконання таких додаткових робіт чи надання послуг можуть бути передбачені в основному договорі про закупівлю, укладеному за результатами проведення закупівлі. Закупівля додаткових робіт чи послуг у того самого виконавця робіт / надавача послуг здійснюється протягом трьох років після укладення договору про закупівлю, якщо загальна вартість таких робіт чи послуг не перевищує 50 відсотків ціни основного договору про закупівлю, укладеного за результатами проведення закупівлі.

Однак за простим правилом ховається чимало спірних питань, на деякі з яких відповідь знайдете нижче.

Питання 1. Додаткові послуги / роботи мають бути такими самими, як і предмет основного договору?

Особливості не вказують на обов'язковість придбання саме такого ж (тотожного) предмета закупівлі. Відповідно до підпункту 8 пункту 13 Особливостей додаткові роботи чи послуги **мають бути пов'язані з предметом закупівлі** основного договору і придбаватися у того самого виконавця робіт / надавача послуг.

Характер пов'язаності може бути різним. Це можуть бути послуги негарантійного ремонту, додаткові будівельні роботи, послуги щодо удосконалення (модифікації) програмного забезпечення тощо.

Читайте також [«Порушення підпункту 8 пункту 13 Особливостей в основному договорі про закупівлю»](#).

Питання 2. На яку максимальну суму дозволено здійснювати додаткову закупівлю протягом року?

Відповідно до підпункту 8 пункту 13 Особливостей гранична сума закупівлі залежить виключно від ціни основного договору про закупівлю, а саме не більше 50 % від ціни такого основного договору про закупівлю, укладеного за результатами проведення закупівлі.

Вказаний поріг є загальним на весь період, протягом якого Особливості № 1178 дозволяють здійснити додаткову закупівлю. Тобто протягом трьох років після укладення основного договору про закупівлю замовник може укласти декілька додаткових договорів, але загальна вартість обох таких договорів **не може** перевищувати 50 % від ціни такого основного договору про закупівлю, укладеного за результатами проведення закупівлі.

При цьому замовник жодним чином не пов'язаний пороговими значеннями, встановленими законом для здійснення закупівель (200 тис. грн — для поточного ремонту, 100 тис. грн — для інших послуг, 1,5 млн грн — для робіт). Наприклад, якщо вартість додаткових робіт не перевищує 50 % від вартості основного договору, але перевищує 1,5 млн грн, то замовник може укласти прямий договір згідно з підпунктом 8 пункту 13 Особливостей.

Питання 3. Додаткова закупівля можлива лише після завершення строку дії основного договору про закупівлю чи, навпаки, лише під час його дії?

Особливості не містять жодних обмежень з цього приводу, а отже додаткова закупівля може бути здійснена **як під час дії основного договору про закупівлю, так і після його завершення**, у тому числі після виконання робіт / надання послуг за основним договором, однак в період чинності гарантійних зобов'язань. Утім, пам'ятаємо, що закупівля додаткових робіт чи послуг у того самого виконавця робіт / надавача послуг здійснюється протягом трьох років після укладення договору про закупівлю.

Питання 4. Як правильно рахувати три роки після укладення договору про закупівлю?

Відповідно до підпункту 8 пункту 13 Особливостей закупівля додаткових робіт чи послуг у того самого виконавця робіт / надавача послуг здійснюється протягом трьох років після

укладення договору про закупівлю. **Відправною точкою для обрахунку строку є саме дата укладення договору про закупівлю.** Порядок обрахунку строків визначений статтями 253–254 Цивільного кодексу України, а саме:

перелік строків починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок;

строк, що визначений роками, спливає у відповідні місяць та число останнього року строку.

Наприклад: основний договір про закупівлю укладено 14.10.2024, отже останній день трирічного строку на здійснення додаткової закупівлі — 13.10.2027.

Завантажте [шпаргалку щодо строків, визначених законодавством у сфері публічних закупівель у відкритих торгах з Особливостями.](#)

Питання 5. Чи можна здійснити додаткову закупівлю безпосередньо в день укладення основного договору про закупівлю?

Відповідно до підпункту 8 пункту 13 Особливостей закупівля додаткових робіт чи послуг у того самого виконавця робіт / надавача послуг здійснюється протягом трьох років після укладення договору про закупівлю.

Формально Особливості не містять обмежень на здійснення додаткової закупівлі безпосередньо в день укладення основного договору про закупівлю. Однак за змістом підпункту 8 пункту 13 Особливостей у замовника має виникнути потреба в здійсненні додаткової закупівлі, **причому ця потреба має виникнути саме після укладення основного договору, а не під час його укладення.** За таких обставин вважаємо, що здійснення додаткової закупівлі безпосередньо в день укладення основного договору про закупівлю є неправомірним.

Питання 6. Як замовнику підтвердити необхідність у закупівлі додаткових робіт чи послуг?

Потреба в додатковій закупівлі має виникнути після укладення основного договору про закупівлю та бути підтвердженою документально. Такі документи мають підтверджувати, зокрема, такі обставини:

зв'язок між предметом додаткової закупівлі та предметом основного договору;

потребу у здійсненні додаткової закупівлі саме у контрагента за попереднім

договором (якщо роботи чи послуги можна закупити в будь-якого іншого підрядника, то підстави для додаткової закупівлі за підпунктом 8 пункту 13 Особливостей відсутні);

виникнення потреби вже після укладення основного договору про закупівлю.

Залежно від предмета закупівлі це можуть бути різні документи.

Приклад 1

Замовник придбаває додаткові послуги з розробки програмного забезпечення, які можуть бути надані лише його розробником, оскільки після впровадження програмного забезпечення змінилися законодавчі вимоги, на виконання яких це програмне забезпечення створювалось. У такому разі в ролі підтвердного документа може бути лист компетентного органу з дорученням на доопрацювання програмного забезпечення або ж службова записка внутрішнього замовника з відповідним обґрунтуванням.

Приклад 2

Після початку виконання будівельних робіт у підвальному приміщенні стало зрозуміло, що передбачені проєктом роботи не забезпечать належну гідроізоляцію. Керуючись статтею 847 ЦКУ, підрядник попередив замовника про те, що додержання вказівок замовника загрожує якості або придатності результату роботи. Відповідно до статті 885 ЦКУ договором будівельного підряду може бути передбачений обов'язок підрядника усувати на вимогу замовника та за його рахунок недоліки, за які підрядник не відповідає. Тому між сторонами укладено договір про додаткову закупівлю робіт, необхідних для належної гідроізоляції приміщень.

Питання 7. Скільки разів можна здійснювати додаткову закупівлю?

Особливості не містять жодних обмежень з приводу того, яку кількість додаткових закупівель може здійснити замовник. Тобто це може бути й один договір про додаткову закупівлю, і десять. Однак загальна сума таких додаткових закупівель не може перевищувати визначений підпунктом 8 пункту 13 поріг, а саме 50 % ціни основного договору.

Приклад 3

Замовник у 2024 році уклав договір № 1 від 05.05.2024 з підрядником за підпунктом 4 пункту 13 Особливостей на суму 5 275 464 315,72 грн. У зв'язку з уточненням додаткових робіт, що враховані у відкоригованому проєкті, виникла необхідність у закупівлі додаткових робіт. Замовник уклав договір № 2 від 02.02.2025 за підпунктом 8 пункту 13 Особливостей на додаткові роботи з тим самим підрядником на суму 2 358 468 599,75, що не перевищує 50 % від суми договору.

У замовника знову виникла необхідність у закупівлі по договору № 1 від 05.05.2024 на додаткові роботи, але на суму 400 000 000,00 грн, що перевищує 50 % ціни основного договору ($2\,358\,468\,599,75 + 400\,000\,000,00 = 2\,758\,468\,599,75$ грн).

Чи можна провести ще одну додаткову закупівлю по договору № 1 від 05.05.2024 за підпунктом 8 пункту 13 Особливостей на додаткові роботи та укласти новий договір на додаткові роботи? Чи можна провести додаткову закупівлю за підпунктом 8 пункту 13 Особливостей по договору № 2 від 02.02.2025?

Тобто скористатися підпунктом 8 пункту 13 Особливостей замовник може лише у випадку, якщо загальна вартість таких робіт чи послуг не перевищує 50 % ціни основного договору про закупівлю.

Виходячи з того, що у цьому випадку додаткові роботи перевищують 50 % ціни основного договору № 1 від 05.05.2024, не рекомендуємо укладати повторно договір про закупівлю на підставі підпункту 8 пункту 13 Особливостей.

Договір № 2 від 02.02.2025 не можна вважати основним, тому також не рекомендуємо використовувати норму підпункту 8 пункту 13 Особливостей.

Наостанок підсумуємо: якщо замовник вагається між проведенням відкритих торгів та додатковою закупівлею, то найбільш вірогідно, що підстави для додаткової закупівлі сумнівні або ж взагалі відсутні, адже додаткова закупівля — це виняток, існування якого зумовлене об'єктивною потребою через неможливість (або ж принаймні суттєву ускладненість) замовника придбати відповідні роботи / послуги на тих самих умовах в інших підрядників / надавачів послуг.

[Детальніше читайте у статті «Після укладення договору виникла необхідність у закупівлі додаткових робіт чи послуг або товару».](#) За нагоди скористайтеся [протоколом щодо закупівлі за виключенням за пп. 8 п. 13 Особливостей](#) та [обґрунтуванням підстави для здійснення закупівлі за пп. 8 п. 13 Особливостей](#).